

Odgovori na vprašanja Glosa

Ali razumete dvig minimalne plače kot izoliran socialni korektiv ali kot element, ki mora biti sistemsko integriran v celotni plačni model javnega sektorja?

Pirati dvig minimalne plače razumemo kot nujen socialni korektiv, vendar ne kot izoliran ukrep. Če se minimalna plača dviguje, mora država hkrati skrbeti tudi za sistemsko koherenten plačni model javnega sektorja. V nasprotnem primeru prihaja do kompresije, razvrednotenja zahtevnejših delovnih mest in slabšanja motivacijskega učinka sistema. Naš program sicer tega vprašanja ne razdela v tehničnih podrobnostih plačne lestvice, jasno pa izhaja iz njega, da zagovarjamo dostojno življenje, zaščito delavcev in sistemske rešitve namesto parcialnih popravkov.

Ali boste ob vsakem dvigu minimalne plače avtomatično prilagodili celotno plačno lestvico?

Da, naš cilj bi bil, da se ob večjih premikih minimalne plače preveri in po potrebi samodejno uskladi tudi spodnji del plačne lestvice javnega sektorja, tako da se ne brišejo razlike med delovnimi mesti z različno zahtevnostjo, odgovornostjo in izobrazbo. Natančen mehanizem bi bilo treba določiti v socialnem dialogu s sindikati in stroko, vendar je programsko izhodišče jasno. Minimalna plača ne sme rušiti notranje logike sistema, temveč mora biti vanj vgrajena.

Kakšno razmerje med najnižjo in najvišjo plačo v javnem sektorju se vam zdi dolgoročno vzdržno in pravično?

Naš program 2026 ne določa konkretnega numeričnega razmerja, zato bi bilo nepošteno, da bi ga tukaj izmišljali. Lahko pa jasno rečemo, da zagovarjamo model, v katerem najnižja plača omogoča dostojno življenje, razmerja med plačami pa ostanejo dovolj diferencirana, da odražajo zahtevnost dela in odgovornost, ne da bi pri tem ustvarjala

pretirano hierarhijo. Če bi želeli za odgovor nujno številko, bi bilo to treba politično uskladiti znotraj stranke in s socialnimi partnerji.

V kakšnem roku boste odpravili kompresijo, ki je v tem mandatu ponovno nastala?

Naš cilj bi bil, da se vprašanje kompresije odpre takoj na začetku mandata in da se v prvem letu pripravi sistemski model usklajevanja, ne pa le ad hoc popravkov. Kompresije ni mogoče verodostojno odpravljati brez časovno opredeljenega dogovora med vlado in sindikati. Zato zagovarjamo, da se v roku enega leta pripravi in uskladi trajnejša rešitev, ki povezuje minimalno plačo, plačno lestvico in inflacijsko dinamiko. Ta rok je politični predlog, ne dobesedna formulacija programa.

Ali trenutna ureditev samozaposlenih v kulturi zagotavlja dolgoročno socialno varnost ali zgolj začasno stabilizacijo?

Po našem mnenju trenutna ureditev pomeni pomemben korak naprej, vendar sama po sebi še ne zagotavlja dolgoročne socialne varnosti. Prav zato v programu izrecno zagovarjamo izenačitev statusa samozaposlenih s primerljivimi poklici v javnem sektorju, primerljivo umeščanje v plačne razrede, minimalno primerljivo plačilo, krepitev karijerne dinamike in bolj predvidljiv sistem financiranja. To kaže, da tudi sami razumemo trenutno ureditev kot nezadostno, če ni nadgrajena v stabilen sistem socialne in poklicne varnosti.

Kako boste uredili bolniško varnost, pokojninsko prihodnost in kreditno sposobnost teh ljudi?

Pri samozaposlenih v kulturi predlagamo zakonsko vzpostavitev bolniškega nadomestila od tretjega dne odsotnosti dalje, razširitev zagotovljene pokojnine za delavce, ki jim je prekarna narava dela v preteklosti zmanjšala pokojninsko varnost, ter nadgradnjo sistema prispevkov in karijerne dinamike. Poleg tega zagovarjamo, da morajo javno financirana dela samozaposlenih biti primerljivo plačana kot primerljiva delovna mesta v javnem sektorju. Prav višja predvidljivost prihodkov in bolj primerljiv status sta ključna tudi za boljšo kreditno sposobnost.

Ali podpirate minimalni dohodkovni standard, ki bi preprečil zdrs pod prag dostojnega življenja?

Da. Jedro našega programa na področju dela in socialnih zadev je, da mora biti minimalni standard politike zagotavljanje dostojnega življenja za vse. Zato podpiramo takšne rešitve, ki preprečujejo zdrs pod prag dostojnega življenja, še posebej pri skupinah, ki jih najbolj prizadeneta prekarizacija in projektno delo.

Kako boste zaščitili ustvarjalce pred nepooblaščenno uporabo njihovih del pri treniranju umetne inteligence?

Na ravni načela je naše stališče jasno. Uporaba avtorskih del za treniranje sistemov umetne inteligence ne sme potekati netransparentno, brez jasnih pravil in brez varstva ustvarjalcev. Pirati sicer tradicionalno zagovarjamo reformo avtorskega prava v smeri večje pravičnosti in javnega interesa, vendar to ne pomeni prostega izkoriščanja ustvarjalcev s strani velikih platform. Naš odgovor bi zato bil, da potrebujemo jasna pravila o soglasju, transparentnosti uporabe podatkovnih zbirk in poštenem nadomestilu tam, kjer gre za komercialno rabo del. Ker program 2026 tega vprašanja ne razdela posebej, je to programska izpeljava iz širšega piratskega poudarka na digitalnih pravicah, javnem interesu in zaščiti pred netransparentnimi tehnološkimi praksami.

Ali podpirate obvezno nadomestilo za uporabo avtorskih del pri treniranju umetne inteligence?

Da, kjer gre za komercialno uporabo zaščitene del brez individualno dogovorjenega dovoljenja, podpiramo ureditev, ki ustvarjalcem zagotovi pošteno nadomestilo ali drug jasno določen mehanizem pravičnega poplačila. Ob tem mora biti sistem izvedljiv, transparenten in ne sme dodatno centralizirati moči v rokah velikih posrednikov. Tudi tu gre za stališče, ki je skladno z našim programskim jedrom, ni pa v programu 2026 zapisano s točno to formulacijo.

Kako boste zagotovili, da slovenski jezik v digitalnem prostoru ne postane obrobna kategorija?

V programu na področju kulture, medijev in digitalizacije zagovarjamo sistematično digitalizacijo gradiva, krepitev digitalne infrastrukture v kulturi ter širši dostop do vsebin in znanja. Iz tega izhaja, da mora država aktivno vlagati tudi v jezikovne tehnologije, odprte jezikovne vire, kakovostne digitalne korpuse in vključitev slovenščine v javno financirane

digitalne projekte. Slovenščina v digitalnem prostoru ne sme biti prepuščena trgu, ampak mora biti predmet aktivne jezikovne in tehnološke politike.

Kolikšen delež BDP ste pripravljeni nameniti kulturi in varstvu narave?

V programu 2026 imamo na področju kulture jasno številčno zavezo, da se 2 % državnega proračuna nameni kulturi. Za varstvo narave v programu nisem našel analogne zaveze v deležu BDP ali proračuna, zato takšne številke ne bi smeli izmišljati. Lahko pa jasno povemo, da varstvo narave za nas ni postransko področje in da zagovarjamo krepitev nadzora, neodvisnih okoljskih presoj, inšpekcij in vloge javnosti v okoljskih postopkih, kar nujno zahteva tudi več javnih sredstev.

Ali podpirate večletno programsko financiranje javnih zavodov?

Da. Na področju kulture zagovarjamo bolj predvidljivo razpisno financiranje, redne in stabilne razpise z vnaprej znano časovnico ter indeksacijo z inflacijo. Enako logiko podpiramo tudi pri javnih zavodih in programih v javnem interesu, ker brez večletne stabilnosti ni mogoče resno načrtovati razvoja, zaposlovanja in kakovosti dela.

Ali boste sindikate dejansko vključili v pripravo zakonodaje, ki posega v položaj delavstva?

Da. V programu na področju kulture izrecno zagovarjamo aktivni dialog z institucionalno in neodvisno sfero, ohranitev delovnih skupin za trajni dialog ter krepitev njihove vloge v posvetovalnih postopkih. To načelo prenašamo tudi širše na delovno in socialno zakonodajo. Socialni dialog za nas ni formalnost, ampak nujni mehanizem oblikovanja legitimne in vzdržne zakonodaje.

Kako boste zagotovili strokovno in nepolitično kadrovanje v javnih institucijah?

Pirati zagovarjamo transparentno državo, zmanjševanje klientelizma in krepitev neodvisnih institucij. To pomeni jasne postopke imenovanj, objavljene kriterije, javno preverljive razpise in večjo zaščito strokovnih teles pred političnim kadrovanjem. Na področju okolja na primer izrecno zahtevamo revizijo postopkov in ukrepe proti konfliktom interesov, v kulturi pa večjo vlogo strokovnih in stanovskih teles. Isto logiko zagovarjamo za javne institucije nasploh.

Kako boste reševali stanovanjsko vprašanje mladih kulturnih in naravovarstvenih delavcev ter drugih zaposlenih v javnem sektorju?

Stanovanjsko vprašanje rešujemo sistemsko, ne po poklicnih izjemah. V programu zagovarjamo nepremičninski davek z izjemo prve nepremičnine, množično gradnjo javnih najemnih stanovanj, večjo regulacijo najemnega trga, okrepitev stanovanjske inšpekcije ter širitev študentskih domov. To je po našem mnenju edina resna pot tudi za mlade kulturne in naravovarstvene delavce, saj brez dostopnih javnih stanovanj in nadzora nad špekulacijo ni mogoče zmanjšati prekarne negotovosti.